

de uit het N.N.O. komende vogels toch eerder moest zien.

Het lijkt niet onwaarschijnlijk, dat de vogels tussen post 9 en 10, waar de kust naar het Z.O. buigt, voor een deel in zee steken. Dan is ook verklaard, hoe post 12 een O.W.-trek kan waarnemen. *)

Merkwaardig is, dat post 15 in 't geheel geen trek meldt (slechts enkele vogels die naar 't N.O. vliegen) en post 14, die er dichtbij ligt, wel.

Zien we nu eerst naar post 17, aan 't begin van de afsluitdijk, dan valt ons allereerst een vrij sterke beweging uit het Z.W. naar het N. en N.O. op. Het gaat hier om 558 vogels. Vermoedelijk is dit slaaptrek. Bij Harlingen (post 16) gaan nog ruim 300 vogels langs de kust naar 't N.O. De rest heeft zich vermoedelijk over de landerijen verspreid. Mogelijk komt het laatste restantje van deze slaaptrekkers nog tot post 15, die vijftien vogels Z.W.-N.O. vermeldt. Keren we terug naar de afsluitdijk, dan is hier ook echte trek, die deels naar 't Z.W. gericht is, langs deze dijk dus. Ongeveer 2/3 van de trekkers neemt deze route, het andere derde deel gaat langs de kust verder. Uit de N.N.O.-Z.Z.W. gerichte trek bij Harlingen mag men misschien concluderen tot een zekere stuwing, die trouwens ook bij Dollard en Lauwerszee bleek op te treden. Harlingen vermeldt echter ook een voor deze dag vrij sterke trek O.W.

Van de waarnemingen uit het binnenland valt weinig te zeggen. De trek naar 't N.O. van post 19 kan weer slaaptrek zijn. Het is zeker van belang, dat de waarnemers zich op de hoogte stellen van nabij gelegen spreuwen-slaapplaatsen om verwarring met echte trek te voorkomen.

Vink. Ook deze trek was te gering om gevolgtrekkingen te maken. Wel mag misschien vastgesteld worden, dat langs de Oostkust van de Lauwerszee weer een zekere stuwing optrad. Ook uit het feit, dat de trek bij Harlingen in hoofdzaak N.N.O.-Z.Z.W. gericht was, blijkt een zekere stuwing. Bij post 17 vliegt ongeveer de helft der trekkers in deze richting (en dus langs de kust) verder; de andere helft koerst Z.W. en volgt de afsluitdijk.

De vraag is echter, waarom post 16 zoveel meer vinken ziet dan post 17. Zijn ze op de dijk gaan rusten of hebben ze toch de sprong over zee gewaagd? Een andere vraag: waarom ziet post 10 een 600 vinken uit het O. komen, terwijl post 9 en 6 helemaal niets vermelden, post 7 zeer weinig en post 8 weer 200?

De waarnemingen bevestigden, dat in 't algemeen de over het water vliegende vogels veel hoger trekken dan de „landtrekkers”.

We hopen voor dit jaar op nog meer waarnemers (ook in 't binnenland) en drukkere trek!

Twee jaar vogeltrek in Heemskerk

door G. Nooter

In October van de jaren 1950 en 1951 werden, door het vogelkader van district Amsterdam van de N.J.N. dezelfde posten in het Heemskerkerduin bezet. Het lijkt me nuttiger, om in dit artikeltje de trek, die we daar in de beide jaren zagen, te vergelijken, dan dat we het gebruikelijke artikeltje met kaartjes van Noord-Holland met mooie pijlen schrijven.

We verdeelden de punten waar geteld werd zodanig door het duin, dat we een linie er door legden, die ongeveer W.O. liep. Door de tussenruimten tussen de telposten niet te groot te nemen, mogen we wel zeggen, dat slechts

zeer weinig van de doortrekkende vogels aan onze aandacht ontsnapt zijn. We bestreken het Heemskerker duin vanaf de zeereep tot aan de Kruisberg. Ten O. van dit hoge duin zijn de duinen in cultuur gebracht.

De weersomstandigheden waren beide jaren vrij gelijk, nl. zwakke Z.O.-wind, geringe bewolking op grotere hoogte. Weliswaar draaide de wind in 1950 via Z. naar Z.W. Dit geschiedde echter pas toen de trek grotendeels opgehouden had, zodat het niet veel meer uitgemaakt kan hebben.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de aantallen der voornaamste doortrekkende vogelsoorten. Post I is de Kruisberg; post V de zeereep.

1950:

Post	Gras- pieper	Witte Kwikst.	Leeuwe- rik	Lijster	Vink	Spreeuw
I	—	—	—	?	150 (11%)	961 (13%)
II	—	—	—	22	106 (7%)	944 (13%)
III	—	2	2	20	172 (12%)	2672 (35%)
IV	4	—	15	20	490 (35%)	1040 (14%)
V	—	—	—	—	519 (35%)	1289 (15%)
Totaal	4	2	17	62	1437	6906
1951:						
I	—	—	—	11	114 (5%)	681 (20%)
II	—	—	57 (50%)	27 (37%)	81 (4%)	237 (7%)
III	—	—	16 (11%)	28 (37%)	68 (3%)	460 (14%)
IV	—	1	29 (25%)	8 (12%)	181 (9%)	741 (22%)
V	173	10	9 (9%)	—	1615 (79%)	1263 (37%)
Totaal	173	11	111	74	2059	3382

Bekijken we bovenstaande tabel nauwkeuriger, dan valt het volgende op te merken:

I. Bij de vinken zien we, dat de verdeling over de posten van het totale aantal vogels in de beide jaren sterk verschilt. Was in 1951 post V typisch „de” post, waar de vinken passeerden, in 1950 waren de vinken duidelijk gelijkmatiger over het duin verdeeld. Zoals reeds is opgemerkt, troffen we beide jaren dezelfde weersomstandigheden aan. Als verreweg de voornaamste factor, die de trek op een bepaalde dag en een bepaalde plaats bepaalt, geldt ongetwijfeld het weer. Deze vinkentrek in het Heemskerkerduin levert m.i. nu weer eens een voorbeeld, dat we ons er ten eerste voor moeten hoeden, trek van verschillende jaren met elkaar te vergelijken, nu zo langzamerhand wel gebleken is, dat er naast het weer nog andere factoren zijn, die we nog niet kennen, maar die toch mede de trek beïnvloeden. Dit voorbeeld van de vinken loopt nu over één jaar, maar zo zijn er toch tientallen voorbeelden te geven van vogels, die vandaag zuiver Z. trekken, maar die gisteren onder voor onze „gebrekkige weerkundige kennis” precies dezelfde weersomstandigheden Z.W. trokken.

II. In 1950 trok 35 % van de spreeuwen over post III en 15 % over de zeereep. In 1951, toen het totale aantal spreeuwen slechts de helft bedroeg van 1950, waren de percentages op deze posten omgekeerd. Alweer een dergelijk merkwaardig, niet gemakkelijk te verklaren verschijnsel.

III. De telpost aan de zeereep (V) blijkt in de beide jaren de meeste vogels waargenomen te hebben. Dit is gemakkelijk te verklaren, als we bedenken, dat ook ten Noorden van Heemskerk al vele vogels, die tijdens het trekken

op de zee terecht kwamen, niet hun oorspronkelijke vliegrichting behouden hebben, maar uit angst vóór het water de trek langs de zeereep voortzetten. Dat de vogels reeds op een behoorlijke afstand van de zeereep beginnen bij te draaien, kwam in deze tellingen tot uiting. Post I kreeg de spreeuwen en vinken voor het grootste deel N.O. Z.W. door. Op de verder naar zee gelegen posten veranderde de vliegrichting langzamerhand tot Z.Z.W.

IV. Het terrein direct ten Noorden van onze linie is waarschijnlijk van onmiddellijke invloed op de getalsverhoudingen tussen de verschillende posten. In volkomen homogeen terrein zou door de stuwing tegen de zee het aantal doortrekkende vogels van post I tot V geleidelijk moeten toenemen. Uit onze waarnemingen blijkt, dat post II in verhouding tot de andere niet veel vogels doorkreeg. Post III daarentegen weer veel meer. Voor post III ligt een grote vallei, die loopt van N.O. naar Z.Z.W. met een grote bocht. Juist voor post II ligt de Oostelijke duinrichel, die deze vallei begrenst. Verschillende vogels buigen nu voor deze richel af naar het Westen, waardoor ze buiten het waarnemingsgebied van post II komen te vliegen.

V. Verschillende soorten schijnen op hun trek door het duin zich nog weer bij voorkeur in bepaalde stukken hiervan op te houden. Zo menen we het ontbreken van de lijsterachtigen bij de posten die dichter bij zee liggen te moeten verklaren uit het feit, dat deze soort liever over het meer begroeide binnenduin trekt.

De merkwaardige trek van piepers in 1951, die over post V zo talrijk door kwamen, duidt misschien op een voorkeur van deze soort voor onbegroeid duin boven de beboste oostelijke gedeelten. Tevens bestaat natuurlijk de mogelijkheid voor een grote onverschilligheid voor het terrein, waardoor bij Z.W. trek dus dle normale stuwing optreedt. Dit verklaart dan echter nog geenszins het ontbreken van de piepers op de andere posten.

Doordat het trekonderzoek op deze wijze pas twee jaar in Heemskerk is verricht, is het uiteraard onmogelijk verstrekkende conclusies te trekken. De voorlopige resultaten zijn echter van dien aard, dat ze slechts een aansporing kunnen zijn dit onderzoek in de komende jaren voort te zetten.

Het vinden van de juiste methode voor dit onderzoek zal misschien nog wel moeilijkheden opleveren, maar we zijn nu tenminste in de richting.

Lijstersmidsen en scholeksters, die veenmollen eten

door J. Taapken

Toen ik in „Natura”, jaargang 47 no. 12 pag. 241 het stuk maken van huisjesslakken door merels vermeldde kon ik niet weten, dat ik op 12 Maart 1952 tussen Wassenaar en Leiden, ter hoogte van de Haagsche Schouw, een nog mooiere lijstersmidse van een 80-tal stukgemaakte huisjesslakken (*Cepeae nemoralis* (L.)) zou vinden.

De slakken werden kennelijk bewerkt op een waterleidingbuis, welke door een rustig gelegen bosje boven over de grond loopt en ook op een kleine steen daar dicht in de buurt.

Slechts weinig mededelingen over dit gedrag vond ik in de literatuur. Hier betrof het steeds zanglijsters en niet merels zoals ik dat in „Natura”, jaargang 47 p. 241 vermeldde. In het bosje te Wassenaar komen hoofdzakelijk merels voor, echter ook zanglijsters. Ofschoon ik er verscheidene malen ben gaan kijken heb ik niet kunnen constateren of het hier werk van de merel